

Občianske združenie **PÁRNICKÝ RYBÁR**

ENVIROaktivity
Pod širákom

- Občianske združenie **PÁRNICKÝ RYBÁR** vzniklo na začiatku roka 2018. Avšak aktivity ľudí, ktorí stoja za OZ, siahajú až do roku 2009.
- Pôvodne sa členovia OZ venovali najmä činnosti okolo **ochrany vôd, rybárstva a ochrany životného prostredia.**
- Po čase svoje aktivity rozšírili. Dnes má OZ za sebou už prvé úspešné projekty. Lastovičkou bolo vybudovanie **Náučného chodníka Párnické jazerá**, a to za pomoci obce.
- Tento rok má OZ za sebou ďalšie úspešné projekty – vybuodovalo a osadilo **vtáčie búdky**, postavilo **vyhliadku** a vybudovalo **EKOcentrum**.

Náučný chodník Párnické jazerá

- Náučný chodník v Párnici v lokalite tamojších jazier je spoločným projektom obce Párnica a neskorších zakladateľov OZ Párnický rybár.
- Projekt vznikol **v rokoch 2015-2016.**
- Hlavnou myšlienkou projektu bolo ukázať ľuďom **život v mŕtvom ramene rieky** Oravy a jeho okolí, predstaviť **rozmanitosť fauny a flóry**, krásu okolitej prírody, panoramatické **výhľady na Malú Fatru** a samotnú obec.
- Súčasťou chodníka sú odpadkové koše, čím sa darí eliminovať odpad priamo v okolí jazier.

Náučný chodník Párnické jazzerá

Náučný chodník Párnické jazerá

10

Náučný chodník Párnické jazerá

ŽIVOČÍŠTVO PÁRNICKÝCH JAZIER

RASTLINSTVO PÁRNICKÝCH JAZIER

RYBY PÁRNICKÝCH JAZIER

PRÍRODA NIE JE SMETISKO

Živočíšstvo Párnických jazier je veľmi rôznorodé. Medzi najčastejšie sa vyskytujú ryby, vtáky a hmyz. V lete sa tu môžete stretnúť s rôznymi druhmi motýľov a bábčami. V lete sa tu môžete stretnúť s rôznymi druhmi hmyzu.

Rastlinstvo Párnických jazier je veľmi rôznorodé. Medzi najčastejšie sa vyskytujú riasy, vodné rastliny a sušiny. V lete sa tu môžete stretnúť s rôznymi druhmi kvetov.

Ryby Párnických jazier sú veľmi rôznorodé. Medzi najčastejšie sa vyskytujú ryby, ktoré sú veľmi krásne a zaujímavé. V lete sa tu môžete stretnúť s rôznymi druhmi rýb.

Príroda nie je smetisko. Každý z nás môže prispieť k tomu, aby sme ju ochránili. Stačí len trochu viac pozornosti a starostlivosti.

Príroda nie je smetisko. Každý z nás môže prispieť k tomu, aby sme ju ochránili. Stačí len trochu viac pozornosti a starostlivosti.

Zachráňme SPEVAVCE v Párnici

- V okolí párnických jazier a na trase náučného chodníka už **dva roky** realizujeme dobrovoľnícky projekt na záchranu spevavcov.
- Vyrobili a osadili sme v okolí jazier **viac ako 40 vtáčich búdok** pre rôzne druhy vtátov od **sýkoriek** cez **drozdy** až po **krutihlava** či **d'atla**.
- Veríme, že aj týmto jednoduchým projektom prispejeme k **zvýšeniu populácie vtáctva** v obci a jej okolí.
- Tento rok sme v tejto lokalite **umiestnili aj prvé krmidlá**.

Zachráňme SPEVAVCE v Párnici

Zachráňme SPEVAVCE v Párnici

Zachráňme SPEVAVCE v Párnici

Zachráňme SPEVAVCE v Párnici

Dobrá, široká a kruštlavá potrebuju väčšie bunky s rozmermi 15x15x25 cm s vletovým otvorom 4,5 cm, ktoré treba umiestniť do výšky 2-8 metrov.
Najvhodnejšia bunka, ktorú môžete na našej Veži poznať, patrí sove lesnej.
Bunka s rozmermi 30x20x40 cm a vletovým otvorom 11 cm je pre ňu ideálnym domovom.
Navyše, v okolí párnických jazier má v sezóne množstvo žiab, hľadavcov a chrobákov, čo je pre ňu ideálna potrava.
Špeciálna bunka „svetlým francúzskym oknom“ je tzv. polobunka, ktorá je ako stvorená pre muchára sivého, zoschovstva bieloého či šitochovca domového. Vletový otvor polobunky má byť na polovici či tretinu prednej steny. Ak chcete prilákať tieto vtáčiky, zaveste bunku do výšky 1-5 metrov do koruny stromu.

Deň Zeme alebo Upracme si ORAVU

- Pravidelne už niekoľko rokov robíme v jarných mesiacoch v lokalite párnických jazier **dobrovoľnícke brigády**, a to aj v spolupráci s obcou a miestnou rybárskou organizáciou.
- Realizujeme **besedy** v školách v Dolnom Kubíne o recyklácii a triedení odpadu a priamo v teréne spolu s deťmi čistíme okolie rieky Oravy.
- Počas leta takisto robíme v rámci letných táborov s deťmi aktívne **hodiny v prírode**, likvidujeme skládky a odpad vyseparujeme.

Deň Zeme alebo Upracme si ORAVU

Deň Zeme alebo Upracme si ORAVU

Deň Zeme alebo Upracme si ORAVU

Deň Zeme alebo Upracme si ORAVU

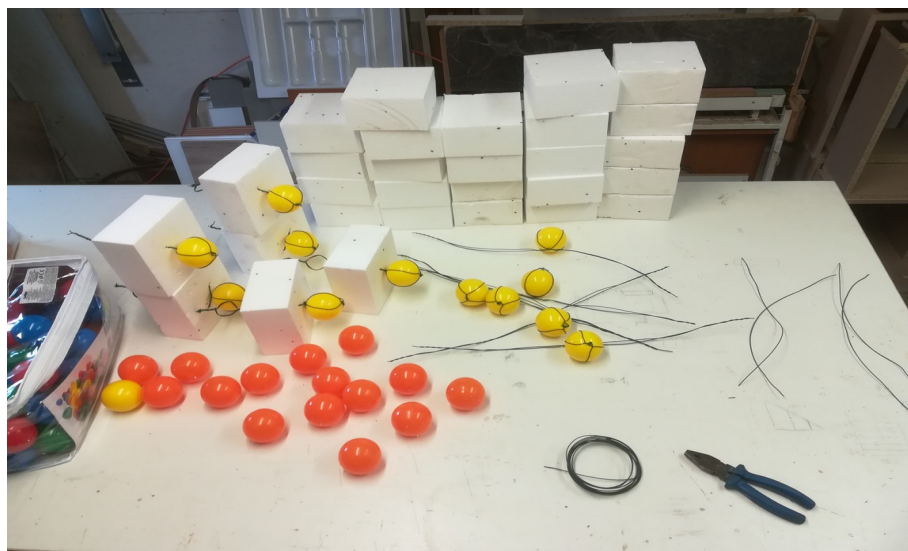
Deň Zeme alebo Upracme si ORAVU

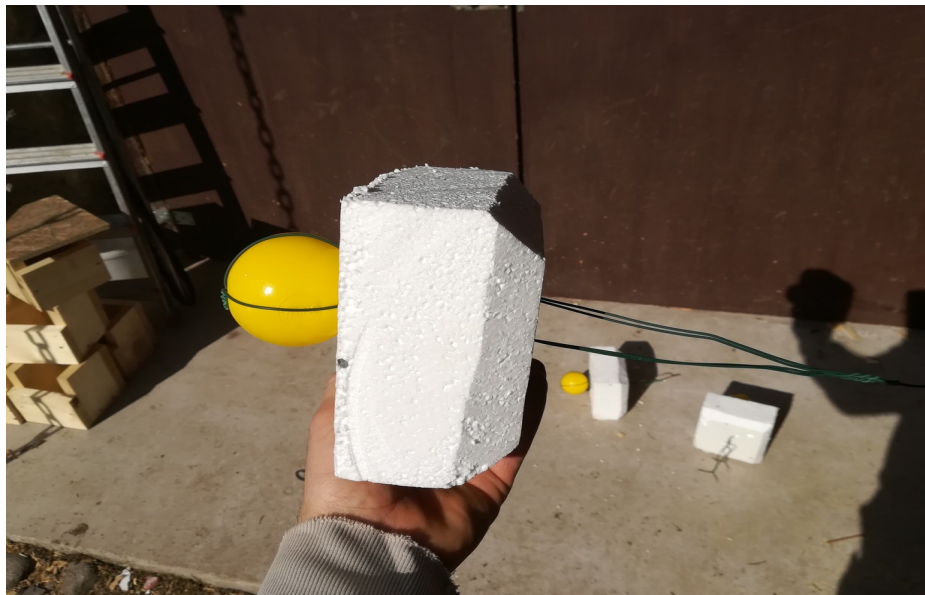
Návrat zubáča do párnických vôd

- Už tretí rok sa aktívne zapájame aj do výroby a následného ukladania **umelých hniezd pre výter zubáča** veľkousteho do párnických jazier.
- Trojročné snaženie prinieslo tento rok na jar svoje výsledky – zubáča **sa podarilo** na umelých hniezdach vytriet’.
- Hniezda zároveň slúžia **aj na výter iných rýb**, ktoré sa už pomaly z jazier vytrácali.
- Tieto aktivity realizujeme úspešne aj na novovzniknutom jazere **„CHYŤ A PUSŤ“**, za ktorého vznikom stojí práve OZ Párnický rybár.

Návrat zubáča do párnických vôd

Návrat zubáča do párnických vôd

MONITORING živočíchov v Párnici

- Dlhodobu sa snažíme mapovať rôznorodé zastúpenie živočíchov v lokalite párnických jazier.
- K zlepšeniu a skvalitneniu monitoringu by sme chceli smerovať aj ďalšie projekty OZ. Radi by sme osadili väčšie množstvo **fotopascí** a zintenzívnili **prácu dobrovoľníkov** v teréne.
- V lokalite jazier v Párnici sme zmonitorovali výskyt **bobra**, **rosničky**, **bučiaka** veľkého, **salamandry** škvrnatej, ale počas celého roka tu zavítajú srny, líšky a iné živočíchy.

MONITORING živočíchov v Párnici

MONITORING živočíchov v Párnici

MONITORING živočíchov v Párnici

MONITORING živočíchov v Párnici

Denné letné ENVIRO tábory pre deti

- Od roku 2014, najskôr pod hlavičkou rodinného kempu miniKEMP Šíp, organizujeme denné letné tábory pre deti.
- Program všetkých táborov vždy súvisí aj s bohatými „enviro“ aktivitami – interaktívnymi aj praktickými.
- S deťmi chodíme na výlety do terénu, snažíme sa likvidovať ohniská skládok, triedime odpad.
- Učíme sa o našej zemi aj o prírode, sledujeme zvieratá, učíme sa o stopách zvierat, o hmyze, budujeme hávedníky, spoznávame bylinky.

Denné letné ENVIRO tábory pre deti

Denné letné ENVIRO tábory pre deti

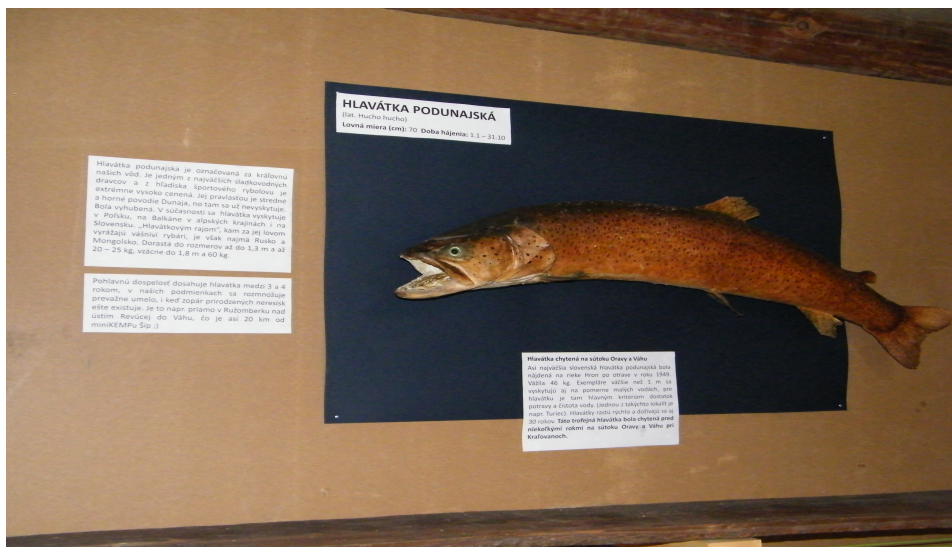
Celoslovenské detské rybárske preteky

- V roku 2018 sme už po tretíkrát zorganizovali celoslovenské detské rybárske preteky v plávanej „**Párnický plaváček**“.
- Naše preteky určené deťom od 3-15 rokov sú jediné svojho druhu na severe Slovenska.
- Tento rok preteky podporila aj **Nadácia KIA Motors Slovakia**, vďaka čomu sme mohli ponúknuť deťom a asi stovke záujemcom aj sprievodný program.
- Súčasťou pretekov je aj zaujímavá **RETRO výstava** a rybárske **workshopy** profesionálnych športových rybárov.

Celoslovenské detské rybárske preteky

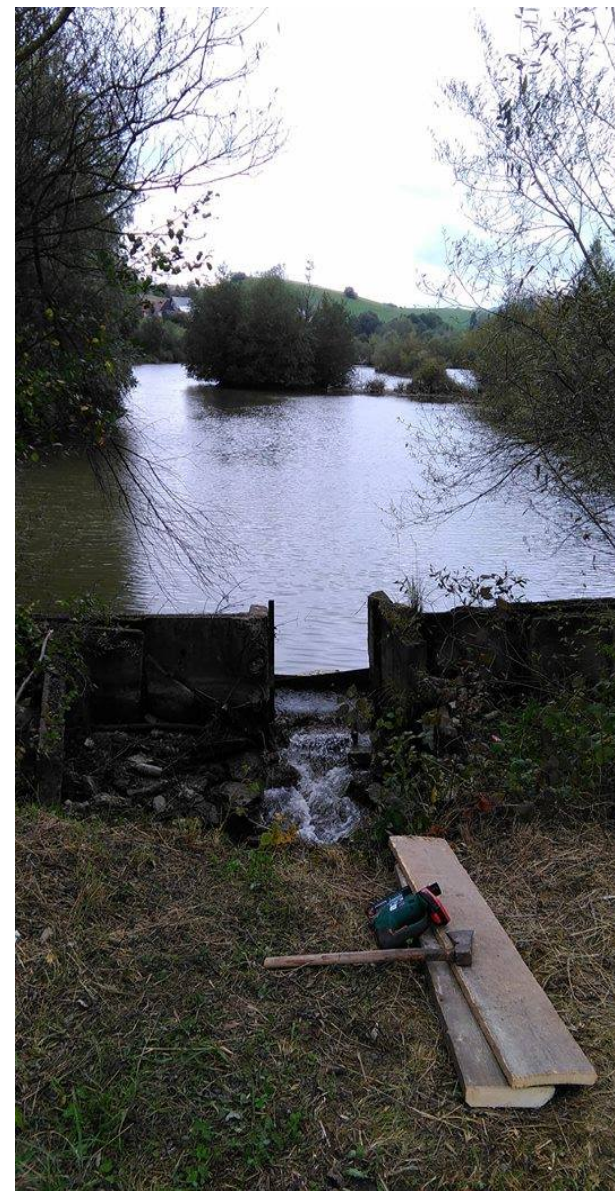
Celoslovenské detské rybárske preteky

VYHLIADKA nad rybníkom

- Projekt Vyhliadky nad rybníkom je jedným z úspešných projektov OZ Párnický rybár, ktorý tento rok podporila **Nadácia EPH z grantovej výzvy Životné prostredie Na prírodno**.
- OZ vybudovalo vyhliadkové mólo nad vodnou zdržou jazera s režimom CHYŤ A PUSŤ, vybudovalo tu **edukatívne tabule** tematicky orientované na problematiku ChaP, ako aj na vodné živočíchy a vtáky, ktoré v okolí jazera žijú.
- „Mólo“ je veľkoryso riešené, má rozmery 5x5 metrov a ponúka takmer panoramatický výhľad.

VYHLIADKA nad rybníkom

VYHLIADKA nad rybníkom

VYHLIADKA nad rybníkom (náhľad tabule)

CHYŤ A PUSŤ

Vyhliadka nad jazerom

Jazero CHYŤ A PUSŤ (CHaP), na ktorého brehu sa práve nachádzate, vzniklo v 50-tych rokoch minulého storočia odstavením riečného koryta rieky Oravy pri výstavbe Oravských ferozliatinárskych závodov (OFZ) v Istebnom. Odstavené rameno sa tak stalo kaprovým rybárskym revírom.

Jazero ChaP vo svojej vrchnej časti susedí s ďalším komplexom 17 jazier s rozlohou asi 17 ha – revírom Štrkovisko Párnica, ktorý tu vznikol pri ťažbe štrkov. Pôvodne kaprový lovný revír je od roku 2018 evidovaný ako revír bez privlastňovania si úlovku – Odstavené rameno Istebné 3-2621. Ide o prvý kaprový revír s režimom CHaP na Orave.

A čo je to vlastne Chyť a pusť?

Chyť a pusť je názov pre nový pohľad a prístup k rybárčeniu ako športu a oddychovému relaxu. Rybári si chytené ryby neponechávajú, ale vracajú ich späť do vody, do jej pôvodného prostredia. Rybačka na revíri ChaP dáva rybárom nádej na súboj s väčšími rybami a rybám zas dáva

šancu dožiť sa generačného veku.

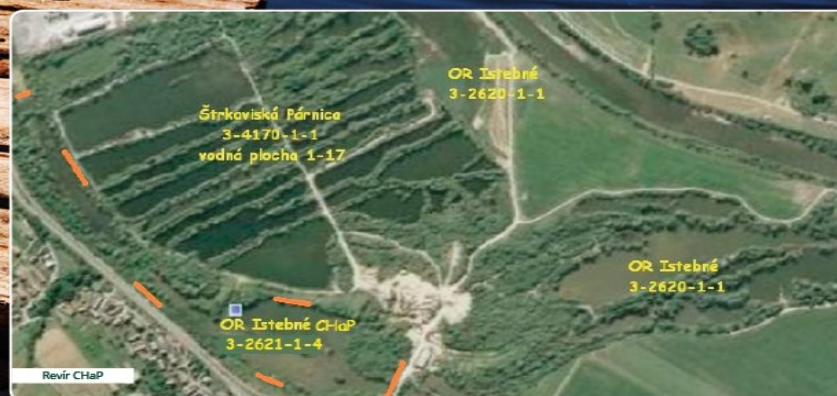
Sú dve teórie, kde vlastne vznikol rybolov CHaP.

Podľa tej prvej to bolo hnutie Chyť a pusť (angl. Catch and release), ktoré pred niekoľkými desiatkami rokov založil dnes už nebohý americký muškár Lee Wulff. „Revolúciu“ nového pohľadu na rybolov CHaP spustil svojim výrokom:

„Ryba je príliš cenná na to, aby bola ulovená len raz.“

Podľa druhej teórie môžeme zrod tejto techniky situovať do Veľkej Británie, kde je už viac ako storočie tento lov vo veľkom uznávaný. Začali ho realizovať rybári, ktorí chceli predísť strate rôznych druhov rýb, a to na miestach, kde sa vo veľkom ryby lovíli. Od druhej polovice 20. storočia takmer všetky lososové a pstruhové vody v tejto krajine boli zriadené ako čiastočné alebo úplné CHaP.

Otcovia myšlienky vytvorenia tohto revíru CHaP v Párnici sú presvedčení, že si takto čoraz viac ľudí bude vážiť život v miestnych rybníkoch.

VYHLIADKA nad rybníkom (náhľad tabule)

SPOZNAJ VTÁKY A VODNÉ ŽIVOČÍCHY z Vyhlídky nad jazerom

Bobor európsky, lat. *Castor fiber*
CEAD: bobrovité

Bobor je najväčší európsky kľodavec. Dĺžka 75-100 cm, chvost 30-40 cm, hmotnosť 15-30 kg. Žije na takmer výlučne koron stromov, ktoré si uchováva aj na zimu. Za rok spotrebuje asi 4000 kg dreva s kôrou. Prírodné točenie sa žije aj výzvojnými rastlinami, trávami a vyhočkami ľúbi, spája si trávu, jeho domovcom sú stojaté a tekúce vody v nížinách a podhorských oblastiach. Na boboch musí byť dostatok trv, mäkkých drevín: vrh, jelky, bielez a topolov. Na slovensku je bobor chráneným a ohrozeným druhom. Pre jeho vzhľad kozúštem, bodnutosť ťak a škodlivú činnosť spôsoboval, bobor totiž v minulých storočiach pomenovali a takmer vyhliadli.

Vydra riečna, lat. *Lutra lutra*
CEAD: káčovitité

Je dokonale prispôsobená na život vo vode. Dospelá vydra váži 20 až 30 cm, z bokov splietený, pokrýty drobnými šupkami, pri plávaní slúži ako kormidlo. Dospeláje hmotnosť 1,2 kg. Ondatra ľubí spoznávať podľa pitvomného západu, ktorý vytvára šľazu pri zašľaním ovetze. Je vyhočným plavcom. Obľuba tiehy vód rozličného typu, najmä tie stojaté alebo pomaly tečúce, kde je dostatok pohrnejnej vegetácie. Žije sa pruhosťerným rastlinnou potravou, ale aj menšími živočíchmi (mäkkými). Ondatra je u nás invázny druhom. Pre jeho vzhľad kozúštem, bodnutosť ťak a škodlivú činnosť spôsoboval, bobor totiž v minulých storočiach pomenovali a takmer vyhliadli.

Ondatra pľávková, lat. *Ondatra zibethicus*
CEAD: káčovitité

Veľký vodný kľodavec dorasť do veľkosti 25-40 cm, chvost má dĺžku 20 až 30 cm, z bokov splietený, pokrýty drobnými šupkami, pri plávaní slúži ako kormidlo. Dospeláje hmotnosť 1,2 kg. Ondatra ľubí spoznávať podľa pitvomného západu, ktorý vytvára šľazu pri zašľaním ovetze. Je vyhočným plavcom. Obľuba tiehy vód rozličného typu, najmä tie stojaté alebo pomaly tečúce, kde je dostatok pohrnejnej vegetácie. Žije sa pruhosťerným rastlinnou potravou, ale aj menšími živočíchmi (mäkkými). Ondatra je u nás invázny druhom. Pre jeho vzhľad kozúštem, bodnutosť ťak a škodlivú činnosť spôsoboval, bobor totiž v minulých storočiach pomenovali a takmer vyhliadli.

Sliepčoka vodná, lat. *Gallinula chloropus*
CEAD: káčovitité

Sliepčoka vodná alebo aj zelenoňka je nenápadný druh vtaka, akor samostat, ktorý žije na ponaly tečúcich alebo stojatých vodách. Súčtateľne najmä sliepčoka na malých vodných plochách s bohatým dnom, pri brehoch, miernom obrastených trávami, mladými jehľovými alebo vyhočnými kŕmami. Prostredie parazitických žiarer je pre ňu priam škúdnou. Aj keď jej kŕmisko doreka neprekáža, vidieť ju len zriedka. Väčšinou je zasiať v tratinách. Veľká dŕha pestom chozí po bahne i po konároch. Ako vŕstevce sa žije semenami vodných rastlín, bylinami, stonkami, no nepokrdne ani vodným hmyzom, hubičkami a švábkami.

Búňák veľký trávový, lat. *Botaurus stellaris*
CEAD: volňkovité

Dorasť do dĺžky 60 až 81 centimetrov a má hmotnosť do 1000 gramov. Žije v mokřých rúkosťových pomatoch a žije sa rybami. Hniezdi od apríla do júla, samička kladie 4 až 6 vajec. Ojerenie je zrekúdnou a znavitými šľavami, ktoré sú hlavne na sp odnej strane tela vytravujúce pozdĺžne. Vrcholná strana hlavy je kaneločitá. Od kŕmiska zobaka vedie smerom nadol tmavý „šľav“. Žije väčšinou v mokřadách, rybníkoch a hľavách s potratami trati a plávk. Tu sa odpojuje na jar (ak tam nestomara), šľava od februára. Vyhynocne hniezdi aj na menších mokřadach. Žije veľmi skrýto, jeho prtomosť je najmä v zime zasať podľa zvlášť-ochu kachve hľav.

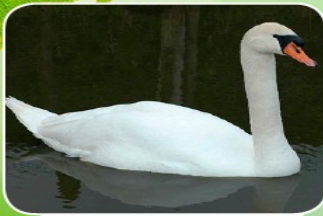
Vlávka popolavá, lat. *Ardea cinerea*
CEAD: volňkovité

Vlávka popolavá je impozantný vták. Rozpätím kŕidél dosahuje i 170 cm, ťm sa približuje ku strážnemu typu orlov. Jej medzera kŕidla sú najmä najmä počas letu. Od letiacich dlhouchých „brodčivcov“, ako sú bocian a čierť, sa odlišuje dŕhami ľúbi, ktorý je počas letu esovko pozdĺžny. Kŕidla sú stvedy charakteristický zakrútené, klenuté nahor. Vlávka sa žije najmä rybami, väčšinou lovi v plytkých vodách, ale v určitých obktoch aj myši na pootovaných poloch. V obktoch hniezdenia sa ťmne do ťubých le-tných kach, kde si hniezdiace páry stavajú hniezda v kolonách.

Rybár obyčajný, lat. *Sterna hirsundo*
CEAD: rybárovité

Rybár riečny alebo tiež nazývaný rybár obyčajný je vták strednej veľkosti. Vrch hlavy má čierny, brada, ľava, časť kŕidla a spodná časť tela biela, chrbtová a boč-ná časť bledozelená. Tenist zobák je výrazne červený, obryské a čiernym koncom. Červené až si sobje chvost je vidli-covito vykrojený. Rybár je sfarbovaný druh. Čer. Slovensku migruje po celú rúku, uprednostňuje veľké rieky a stojate vody so hŕkovitými ostrovmi. Podľa národného zoznamu chránených vtákov žije-ší druh hniezdi na 5 chránených vtáčích územkách.

Labuť veľká, lat. *Cygnus olor*
CEAD: káčovitité

Labuť veľká miera 145-160 cm a váži 8-13 kg. Samice aj samice sú v skupovosti často ťme s čiernymi nohami. Zobák je červený s čiernym koncom a špičkou. Labuť obľubuje nížinné sladkovodné jazerá, rybníky, najmä umelo vytvorené, chránené pohrnejnej oblasti. Žije sa vodnými rastlinami, riasami, trávami, zrnami a semenami rastlín. Dospelá labuť spotrebuje v priebehu jedného dňa takmer 4 kilogramy potrav. Typickým pre labuť veľkú je čierne ťubové hŕboľce na koreni zobáka. Ten je zvlášť výrazný u samcov na jar v časť pŕstenu.

Štehlík obyčajný, lat. *Carduelis carduelis*
CEAD: pŕnkovité

Hniezdi na celom Slovensku až do 1000 m n. m. (v obktoch hniezdenia bol najvyššie zistený vo Veľkejtrate). Miera 12-14 cm, váži 11,5-20 g. Obidve pohlavia majú rovnaké ťmfarbenie, červený predný časť hlavy, biely náhrdelník na ťmne až na bohy hlavy a zádna časť hlavy je čierne. Na čiernom kŕidle majú zlatozltý pás. Chrbát majú hnedý a beľavou kostrou. Chvostové perá sú čierne s bielymi špičkami. Hnízdom stabilka sa okraje lesa, ľúky a pastenky s roztrúsenou stromovou a kŕvinnou vegetáciou, akúpy stromov, páry stromov pri potokoch. Často ich vidieť ako sediac na vrchole bodliaka alebo lopocha vyberajú z rastlín semená. Svoje ťm dávať vták kŕmí najprv hmyzom, neskôr semenami.

Hyf obyčajný, lat. *Pyrrhula pyrrhula*
CEAD: pŕnkovité

Na Slovensku hniezdi hlavne na strednom a východnom Slovensku do 1600-1700 m n. m. Zimuje na celom území a spoznádky dochádza k invázii severných populácií. Hyf obyčajný miera 15-16 cm, váži 32-39 g. Samice má čierne vrch hlavy, mužovcovi červený živo-modry chrbát a bielu kostru. Zobák je čierny šľavý, chvost a kŕidla hnedé. Samička je podobná, len hrudka má ťmfarbenú a hrubú zvončovitú. Hyf sa žije najmä semenami stromov, počkmi ovocných stromov a semenami bylin, príležitostne konzumuje aj hmyz.

EKOcentrum Pod širákom

- EKOcentrum Pod širákom ako otvorená EKO učebňa v prírode „pod širákom“ je najnovším projektom OZ Párnický rybár vybudovaným v lokalite párnických jazier.
- Projekt podporili **Nadácia Orange** a **Nadácia Volkswagen Slovakia**.
- V EKOcentre sú **lavičky** aj **interaktívny stôl** so zaujímavosťami z ríše zvierat, **DENDROFÓN** aj **VEŽA POZNANIA**. V EKOcentre návštevníci spoznajú, ako znejú a voňajú tunajšie dreviny, dozvedia sa všetko o **vtáčích búdkach**, o lese a zahrajú si **vtáčie pexeso**.

EKOcentrum Pod širákom

EKOcentrum Pod širákom

EKOcentrum Pod širákom

EKOcentrum Pod širákom

*„Nič také dokonalé ako príroda
sme nevytvorili.*

*Veríme však, že ju aspoň pomôžeme
spolu s vami chrániť.“*

ĎAKUJEME ZA POZORNOSŤ ;)

Zdenka Prílepková
Roman Prílepok

OZ Párnický rybár
Párnica 64
026 01 Dolný Kubín